

DE FABRIEK TOT HET VERDUURZAMEN VAN GROENTEN EN VRUCHTEN.

DOOR

F. B. LÖHNIS.

Als het getij verloopt, moeten de bakens verzet worden.

Het getij verloopt nu in onze dagen van stoom en electriciteit buitengewoon snel, zoodat met het dieplood voortdurend gepeild moet worden of men nog in het goede vaarwater is of dat men op een of andere droogte dreigt vast te raken.

Dit heeft ten gevolge grooter spanning, minder rustige rust, doch dwingt ook tot grooter krachtsbetoon, tot meerder ontwikkeling van de geestvermogens.

De tijd, dien wij beleven, is een business-tijdperk bij uitnemendheid. De groote concurrentie op alle gebied maakt, dat men zich met kleine winsten moet tevreden stellen. Het kapitaal moet in een bepaalden tijd zoo spoedig mogelijk omgezet worden, en dit vereischt veel grooter werkkraft dan de vroegere, meer gemakkelijke en langzamer wijze van zaken doen

De handel ondervindt in de eerste plaats de gevolgen van deze veranderde omstandigheden; honderde factoren moeten in het oog gehouden worden, waar de koopman vroeger niet mede te rekenen had. Het arbeidsveld breidt zich met iederen dag uit, want door telegraphen en spoorwegen worden voortdurend nieuwe streken bij den wereldhandel betrokken, en hij die daar geen acht op slaat, heeft kans om spoedig overvleugeld te worden.

Ook in den landbouw doen deze veranderde toestanden zich zeer sterk gevoelen, en ook daar moet rekening gehouden worden met dezen stand van zaken.

De hoofdzetel van den graanbouw verlegt zich meer en meer van Europa naar Amerika en Australië, terwijl ook Afrika binnen korten tijd, mogelijk, zijn graanproductie op de Europeesche markt zal werpen. Het gevolg hiervan is, dat de graanbouw van Europa meer en meer op den achtergrond raakt, en plaats moet maken voor meer intensieve cultuur en voor veehouderij. Doch ook in deze takken van productie zullen de landbouwers van de oude wereld stellig niet met rust gelaten worden, door de vooruitstrevende farmers in overzeesche gewesten.

Amerika toch spant zich nu reeds in, en met goed gevolg, om zijn veestapel te veredelen en uit te breiden; getuige o. a. de massa vee, die tegen hooge prijzen hier te lande voor amerikaansche rekening, als fokdieren worden opgekocht. De aanvoeren van kaas, van varkensvleesch en van slachtvee zijn nu reeds zeer belangrijk en zullen stellig binnen korten tijd nog grooter uitbreiding ondergaan.

De toekomst van den landbouw en de veehouding van ons land is echter geenszins hopeloos, mits de bakens verzet worden. Er moet gestreefd worden, om de hoogst mogelijke opbrengst van den akker en van den veestapel te verkrijgen. De zoogenaamde halve oogsten, die den boer bederven, moeten plaats maken voor ruimer opbrengsten, en misgewas buiten rekening gelaten, heeft de landbouwer dit veeltijds in zijn macht. Hoeveel akkers brengen slechts middelmatige oogsten op, wyl de afwatering te wenschen overlaat. Ik bedoel hier niet die landerijen, die last hebben van overstrooming, doch die bouwakkers, die door slechte ontwatering en verzuring van den grond, als gevolg daarvan, een kommerlijken plantengroei veroorzaken. Hoeveel veehouders zijn er niet, die uit sleur een veestapel aanhouden, waarvan een deel althans onbevredigende opbrengsten oplevert, en hoevelen eindelijk worden er niet gevonden, die door slechte bereidingswijze, voor hun zuivelproducten, zich met onvoldoende prijzen moeten tevreden stellen?

Dat zoodanige halve boeren den strijd om het bestaan niet kunnen volhouden, wien zal het verwonderen? doch ook wie zal het betreuren?

Intensieve cultuur, en als gevolg daarvan tuinbouw en warmoezerij zullen dus meer en meer op den voorgrond treden. Om echter zulk een cultuur met voordeel te drijven, moeten de producten daarvan op snelle wijze gebracht kunnen worden naar de centra van consumptie. Goede en snelle transportwegen zijn dus een eerste vereischte voor de verzending in verschen toestand van deze zoozeer aan bederf onderhevige voedingsmiddelen.

De fabrieksnijverheid biedt echter een middel aan de hand om in dit bezwaar te voorzien, en een groot deel van de groenten en vruchten worden dan ook niet in verschen toestand afgeleverd, doch op een of andere wijze verduurzaamd, en zoo in den handel gebracht.

De handel nu in deze verduurzaamde groenten heeft in de laatste jaren enorme uitbreiding ondergaan en het staat te bezien, dat hij in de eerstvolgende jaren nog grooter beteekenis zal verkrijgen.

In den loop van het jaar 1882 kwam ook te Frederiksoord een dergelijke fabriek in werking. De heer W. SEFF, reeds sedert een paar jaar bekend met de toestanden in de Koloniën der Maatschappij van Weldadigheid, vatte het plan op om zoodanige inrichting in het leven te roepen. Hij werd daar voornamelijk toe gebracht, wijl de grond groote geschiktheid heeft voor het teelen van groenten, en wijl de loonstandaard alhier lager is dan in de meeste andere streken van ons vaderland.

Genoemde heer stichtte een fabriek die, wat inrichting betreft, in vele opzichten als een model kan beschouwd worden en die dan ook in hooge mate de belangstelling waard is van ieder, die belang stelt in de Maatschappij van Weldadigheid.

In November 1881 werd met den bouw een aanvang gemaakt en in Mei van het volgend jaar werd de fabriek geopend. De groenten worden gedeeltelijk door den heer SEFF zelf verbouwd, voor een ander deel worden zij geteeld door vrijboeren en kolonist-arbeiders, en het staat te bezien, dat van de aangeboden gelegenheid in volgende jaren, zeer tot voordeel der bevolking, veelvuldig gebruik zal gemaakt worden. Doch niet alleen op deze wijze werkt deze nieuwe inrichting nuttig, zij levert ook eene gelegenheid tot werkverschaffing, die zeer op prijs moet gesteld worden.

In den drukken tijd toch waren aan de fabriek werkzaam een en dertig meisjes en twee jongens, terwijl in den tuin, buiten den vasten tuinman, nog vier meisjes en vier mannen geregeld werk vonden. Aan arbeidsloon werd dan ook gedurende den zomer van Juni tot October uitgegeven ruim f 2000.—.

De hoofdproducten die verduurzaamd werden zijn: doperwtten, capucijners, krop-salade, peulen, wortelen, tuin-, snij- en prinsesse-boonen, St. Jans uitjes, augurken en chalotten. Vruchtengeleien werden eveneens gemaakt en hieraan, even als aan het maken van verschillende soorten van zuur, (pickles) zal een volgend jaar grooter uitbreiding gegeven worden.

Dat de productie niet onbelangrijk was, kan, behalve uit het bovenstaande, ook daaruit afgeleid worden, dat in October een voorraad van ruim vijftien duizend blikken voorhanden was.

De blikken werden in het afgeloopen jaar nog niet in de fabriek vervaardigd, doch voor de volgende campagne zullen zij aan de fabriek gemaakt worden.

De afzet van dezen voorraad gaat in den aanvang natuurlijk nog al met moeielijkheden gepaard. In verschillende steden zijn echter

agenten werkzaam, en zoo er onder de lezers van deze bladzijden mochten gevonden worden, die de proef willen nemen om kennis te maken met dit nieuwe fabriekaat uit de Koloniën der Maatschappij van Weldadigheid, zoo kan schrijver dezes zulks zeer aanbevelen, daar de goede hoedanigheid van deze verduurzaamde levensmiddelen een ruim debiet alleszins wettigt.

Ook heeft de Heer SEPP het plan op de aanstaande koloniale tentoonstelling te Amsterdam zijn fabriekaat te exposeeren. Voor de fabrikanten van verduurzaamde levensmiddelen is deze tentoonstelling van het allerhoogste gewicht, daar de producenten hier te lande op die wijze met de verbruikers in overzeesche gewesten op eene gemakkelijke wijze in aanraking komen, en alzoo een nieuw handelsveld wordt betreden.

De overzeesche bezittingen en de schepen die in de groote vaart zijn vormen een terrein, waar steeds veel vraag zal blijven bestaan naar goed verduurzaamde, smakelijke en niet al te dure groenten, en het is te hopen dat deze vermeerderde vraag ook aan de nieuwe fabriek te Frederiksoord ten goede zal komen.

Frederiksoord, Nov. 82.

P R I J S C O U R A N T

DER FABRIEK TE FREDERIKSOORD.

	p. 1/1, blik	p. 1/2 blik		p. 1/1, blik	p. 1/2 blik
Asperges	f 2,25	f 1,35	Worteltjes	f 1,—	f 0,60
Appeltjes	" 0,90	" 0,55	Augurken p. stoopflesch. "	1,—	
Appelpent.	" 0,90	" 0,55	" " flacon	" 0,65	
Capucijners	" 0,90	" 0,55	Uitjes per stoopflesch	" 1,30	
Doperwtven	" 0,80		" " flacon.	" 0,80	
" (raspers).	" 1,—	" 0,60	Paling in Gelei per 1/1 fl. "	2,80	
Kruisbeziën met schillen. "	1,10	" 0,60	" " " " 1/2 " "	1,80	
" zonder " " "	1,30	" 0,75			
Peren in Wijn	" 1,20	" 0,70			
Peultjes	" 0,70	" 0,40			
Schorseneren	" 0,90	" 0,50			
Snijboonen	" 0,70	" 0,40			
Spersieboonen	" 0,70	" 0,40			
Tuinboontjes	" 1,—	" 0,60			

De betaling geschiedt à contant. Bij bestelling van 100 of 50 blik, geassortteerd, wordt aanmerkelijke korting op de prijzen vergoed.

WILLEM SEPP.